

02.09.2022
3.2.0/29117

00000158688

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

KRZYSZTOF PIETRASZKIEWICZ

PREZES

KANCELARIA SENATU

03980200665027

RPW/20642/2022 P zał.

2022-09-06 rej. Kamela Iwona

Warszawa, dnia 1 września 2022 r.

**Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senat RP**

dot. druku senackiego nr 754

Szanowny Panie Senatorze,

w związku z opublikowaniem na stronach Senatu *projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych („Projekt”)*, poniżej uprzejmie przekazuję uwagi Związku Banków Polskich.

Związek Banków Polskich w pełni popiera wszelkie inicjatywy, które zmierzają do udzielenia wsparcia osobom poszkodowanym tak jak w przypadku klientów GetBack S.A. Niezależnie od powyższego, w pracach nad przepisami należy również zadbać o to, aby były one skuteczne, nie zakłócały pewności obrotu gospodarczego, a także były zgodne z zasadą równości i sprawiedliwości społecznej.

Jak wynika z uzasadnienia, Projekt zakłada zmiany w prawie i procedurze cywilnej przez co miałyby zmierzać do udzielenia wsparcia grupie klientów – obligatariuszy GetBack S.A. Trzeba jednak wyraźnie podkreślić, że uchwalenie przepisów inspirowanych konkretnym stanem faktycznym i wprowadzenie ich na stałe do porządku prawnego w praktyce prawdopodobnie i tak nie pomoże ww. osobom, gdyż zaproponowane rozwiązania nie są adekwatne dla ich sytuacji prawnej (co wynika z analizy treści uzasadnienia do Projektu), ale w przyszłości będzie mieć istotny, negatywny wpływ na sytuację podmiotów rynku finansowego. Proponowane przepisy:

- wpłyną negatywnie na sytuację wszystkich przedsiębiorców działających na rynku finansowym, którzy z uwagi na znaczące wydłużenie terminów przedawnienia będą zmuszeni tworzyć dodatkowe rezerwy,
- uprzywilejowują wybrane grupy klientów, m.in. ułatwiając dochodzenie roszczeń niektórym przedsiębiorcom w porównaniu z uprawnieniami przysługującymi obecnie konsumentom w innych sprawach sądowych (z uwagi na uwzględnienie przedsiębiorców wytaczających powództwa w projektowanych przepisach o właściwości przemiennej czy też o kosztach sądowych, o czym szerzej mowa poniżej),
- w praktyce mogą być najbardziej atrakcyjne dla tzw. kancelarii odszkodowawczych wykupujących roszczenia za ułamek ich wartości.

Art. 1 Projekt – zmiana Kodeksu Cywilnego

Projektowana zmiana przewiduje, aby roszczenia konsumenta o naprawienie szkody wynikłej z czynności podmiotu rynku finansowego podlegającego nadzorowi, o którym mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym, ulegały przedawnieniu z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę, bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o podmiocie obowiązany do jej naprawienia.

Proponowane rozwiązanie należy niestety ocenić jednoznacznie negatywnie.

Instytucja przedawnienia ma na celu stabilizację stosunków prawnych – przede wszystkim mobilizację wierzycieli do dochodzenia swoich roszczeń. Z perspektywy dłużnika usuwa stan niepewności prawnej i pozwala podjąć obronę z wykorzystaniem odpowiedniego materiału dowodowego. Znaczące wydłużenie okresu przedawnienia, umożliwiające dochodzenie roszczeń przez 10 lat, nawet jeśli wierzyciel zna podmiot obowiązany do naprawienia szkody, nie może zasługiwać na poparcie.

Warto przy tym zaznaczyć, że przepisy kodeksu cywilnego precyzyjnie określają zasady przerwania i zawieszenia biegu przedawnienia, które już teraz chronią podmioty dochodzące swoich praw na drodze sądowej.

Ponadto, nie sposób nie zauważyć, że przewidując odrębne terminy przedawnienia dla roszczeń odszkodowawczych wynikających z czynności podmiotu rynku finansowego, w jaskrawy sposób faworyzuje się tylko jedną grupę, tj. klientów podmiotów działających na rynku usług finansowych. Mowa nie o klientach GetBack S.A., gdyż, jak wskazano powyżej, w obecnym stanie prawnym, mogą oni przerwać lub zawiesić bieg przedawnienia, ale o ewentualnych przyszłych sporach wytaczanych nawet w ciągu 10 lat przez klientów instytucji finansowych. Jednocześnie z takiego uprzywilejowania nie skorzystają chociażby klienci firm deweloperskich, zakładów energetycznych czy telekomunikacyjnych. Takie rozwiązanie narusza zatem fundamentalną zasadę równości określoną w art. 32 Konstytucji RP.

Jednocześnie pozostali przedsiębiorcy (niepodlegający nadzorowi KNF) nie będą musieli w swojej działalności uwzględniać ryzyka prawnego, jakim jest możliwość wytoczenia powództwa po 10 latach od wywołania szkody, również w sytuacji, gdy klient już od tego momentu wie, jaki podmiot jest miałby być obowiązany do jej naprawienia.

W uzasadnieniu nie podjęto próby oceny skutków projektowanych zmian dla rynku finansowego – brak długofalowej oceny konsekwencji dla stabilności rynku finansowego (w tym wpływu np. na poziom rezerw podmiotów rynku finansowego) oraz wpływu na dostępność i koszt produktów finansowych.

Biorąc powyższe pod uwagę, oraz to, że obecnie obowiązujące przepisy należy uznać za właściwe w zakresie terminów dochodzenia roszczeń i przerwania lub zawieszenia biegu przedawnienia, **Związek Banków Polskich apeluje o rozważenie rezygnacji z dalszych prac nad art. 1 i w związku z tym art. 4 Projektu.**

Art. 2 Projekt – zmiana Kodeksu postępowania cywilnego

Art. 37(2) Kodeksu postępowania cywilnego został wprowadzony do porządku prawnego w ramach tzw. dużej nowelizacji KPC uchwalonej w 2019 r. Już wtedy Związek Banków Polskich zwracał uwagę na niekonstytucyjność tego rozwiązania.

Art. 37(2) KPC – w brzmieniu obecnym jak i projektowanym – przyznaje uprawnienie do wytaczania powództw na podstawie przepisów o właściwości przemiennej wszystkim podmiotom, a nie jedynie konsumentom. Z przepisu może zatem skorzystać duży podmiot gospodarczy będący w sporze z bankiem lub – w przypadku nowelizacji przepisów – inną instytucją finansową. Jednocześnie z przepisu nie skorzysta konsument, który zamierza pozwać dewelopera czy zakład energetyczny. Przedsiębiorcy pozywający instytucję finansową w praktyce będą bardziej uprzywilejowani w zakresie wyboru właściwości miejscowej sądu niż konsumenci pozywający innych przedsiębiorców.

Stosowanie powyższej zasady także w obrocie profesjonalnym jest niezrozumiałe i nie zasługuje na aprobatę. Zdaniem Związku Banków Polskich tak daleko idące odstępstwo od konstytucyjnej zasady

równości stron w procesie cywilnym może uzasadniać jedynie szczególny status konsumenta – przyznanie takich samych uprawnień profesjonalnym uczestnikom obrotu jest nieuzasadnione, w szczególności w sytuacji, gdy klientami banków lub innych instytucji finansowych są duże podmioty gospodarcze.

Ponadto, zmiana przepisów w praktyce może sparaliżować możliwość dochodzenia odszkodowań właśnie w takich sprawach, gdzie krąg osób dochodzących swoich roszczeń jest bardzo duży. Takie procesy są skomplikowane oraz wymagają dostępu do ogromnej liczby dokumentów. Jeśli będą toczyły się przed sądami okręgowymi właściwymi dla powodów, to oznacza, że będą rozpatrywane przez wszystkie sądy okręgowe w kraju; przesyłanie dokumentów czy powielanie opinii może opóźnić merytoryczne rozpatrzenie sprawy. Ponadto, rozpatrywanie tych spraw przez wszystkie sądy okręgowe w kraju może przyczynić się do istotnych rozbieżności w orzecznictwie.

Niezależnie od powyższego, trzeba zauważyć, że z uwagi na szeroki zakres przepisów dotyczących właściwości przemiennej, wydaje się, że nie jest możliwe wskazanie roszczenia, które nie mogłoby zostać oparte na podstawie przepisów o właściwości przemiennej, w szczególności art. 34-35 KPC. Komentowany przepis należy określić jako przykład zbędnego *superfluum* ustawowego.

Oznacza to, że należy rozważyć uchylenie art. 37(2) KPC – jako przepisu naruszającego zasadę równości oraz zasadę prawidłowej legislacji.

Ewentualnie, poddajemy pod rozwagę nowelizację przepisu, tak aby odnosił się wyłącznie do powództw wytaczanych przez konsumentów, a nie przedsiębiorców.

Art. 3 Projektu – zmiana ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

W nowelizowanym przepisie proponuje się, aby od pism wnoszonych do sądu w sprawach o roszczenia wynikające z czynności podmiotów rynku finansowego podlegającego nadzorowi, o którym mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz ich następców prawnych (a nie tylko w sprawach o roszczenia wynikające z czynności bankowych), przez stronę będącą konsumentem lub osobą fizyczną prowadzącą gospodarstwo rodzinne, a także przez osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, która zawarła umowę bezpośrednio związaną z tą działalnością, lecz nieobjętą jej przedmiotem, przy wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia wynoszącej ponad 20 000 zł pobierana była opłata stała w kwocie 1 000 zł, a nie jak dotychczas opłata stosunkowa.

Związek Banków Polskich ponownie zwraca uwagę, że uprzywilejowanie tylko jednej grupy klientów (co istotne – w świetle Projektu nie tylko konsumentów) budzi wątpliwości co do zgodności z konstytucyjną zasadą równości.

Trzeba również przypomnieć, że podczas prac nad poprzednią nowelizacją ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych dodając art. 13a do ustawy, Związek Banków Polskich wskazywał na inne równie niepożądane skutki nowelizacji oraz ich pozornie korzystny wymiar dla konsumentów. W przypadku kiedy banki lub inne instytucje finansowe wytaczają powództwa przeciwko konsumentom i je wygrywają, to konsumenci jako strona przegrywająca zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania muszą zwrócić drugiej stronie koszty sądowe w wysokości ustalonej według zasad ogólnych. Oznacza to, że wskazanie górnej granicy wysokości opłaty sądowej pobieranej od konsumentów nie ma dla nich znaczenia, jeśli przegrywają oni sprawę, w której są stroną pozwaną. W interesie takich osób byłoby natomiast przyjęcie systemowego rozwiązania zgodnie z którym opłaty w sprawach cywilnych pomiędzy np. bankami i klientami byłyby dla obu stron równe. W takiej sytuacji, w przypadku przegrania sporu przez klienta, będzie on zobowiązany do pokrycia zdecydowanie mniejszych kosztów procesu które poniósł bank.

Z tego względu proponuje się:

- **wprowadzenie zasady, zgodnie z którą opłaty w sprawach cywilnych pomiędzy bankami i klientami - konsumentami byłyby dla obu stron równe,**
- **rezygnację ze stosowania art. 13a ustawy w przypadku sporów wytaczanych przez**

przedsiębiorców, w tym przedsiębiorców prowadzących jednoosobowe działalności gospodarcze.

Podsumowując, Związek Banków Polskich wnosi o rozważenie wprowadzenia zmian do ww. przepisów poprzez przyznanie dodatkowych uprawnień procesowych wyłącznie konsumentom, a nie przedsiębiorcom.

Jednocześnie w imieniu sektora bankowego deklaruje gotowość do wsparcia prac legislacyjnych i poszukiwania innych, racjonalnych rozwiązań, zakładających właściwy poziom ochrony konsumentów.

A. Wysocki

inf